

הנהלה, ירושלים

14 דצמבר 2025
כ"ד כסלו תשפ"ו

נייר עמדה מטעם האפוטרופוס הכללי - מתן "מתנות הנהוגות בנסיבות העניין"

בהמשך לנייר העמדה שפורסם ביום 29.2.2024 בנוגע לסמכותו של מיופה הכוח לתת מתנות "הנהוגות בנסיבות העניין", שתכליתו פישוט והבהרה של הוראות סעיף 132(ג)(1)(ב) ו-132(ד)(7) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב - 1962 (להלן - החוק), להלן נייר עמדה מעודכן לאור הוראות תיקון מס' 21 לחוק שמחליף את נייר העמדה הקודם.

רקע

1. החוק מסדיר את כלי ייפוי הכוח המתמשך, וקובע הוראות בנוגע לסמכויות מיופה הכוח (סעיף 132 לחוק). לעניין זה קובע החוק, כי מיופה הכוח מוסמך לקבל בשם הממנה כל החלטה בקשר לעניינים שבייפוי הכוח, אך לגבי רשימת פעולות מסוימות הקבועות בחוק, נקבע שעל הממנה לייפות את כוחו של מיופה הכוח באופן מפורש בייפוי הכוח המתמשך כדי שמיופה הכוח יוסמך לבצען. אחת מפעולות אלה, הקבועה בסעיף 132(ג)(1)(ב) לחוק, עוסקת במתן מתנות בשם הממנה לאחרים בידי מיופה הכוח,¹ כמצוטט להלן: **"מתן מתנות אלא למי שצוין במפורש בייפוי הכוח ובערך שקבע הממנה, ובלבד שהסכום לא יעלה במצטבר על 100,000 שקלים חדשים, והכול למעט מתנות הנהוגות בנסיבות העניין"**.

2. סעיף 132(ד)(7) לחוק, משלים את ההוראות האמורות ביחס למתן מתנות בידי מיופה הכוח, וקובע כי מיופה הכוח נדרש לקבל אישור מראש, למתן מתנה שאינה נהוגה בנסיבות העניין ושלא ניתנה לגביה הסמכה מפורשת. כך, קובע הסעיף האמור, שאם ניתנה הסמכה מפורשת בייפוי הכוח המתמשך - נדרש אישור מראש למתן מתנה שאינה נהוגה בנסיבות העניין בסכום העולה על הסכום הקבוע בייפוי הכוח המתמשך או על 100,000 ₪, לפי הנמוך מבניהם.

3. יצוין כי בהתאם להוראות סעיף 74א לחוק, בקשה לאישור פעולה לפי הוראות סעיף 132(ד) לחוק תוגש לאפוטרופוס הכללי, שרשאי לתת לגביה אישור מנהלי או להעבירה להמשך דיון בבית המשפט במקרים המתאימים (להלן - "אישור").

4. בפניות שהגיעו אל האפוטרופוס הכללי במהלך השנים, עלו שאלות רבות לגבי פרשנות הוראות החוק בנוגע למתן מתנות ויישומן, ובכלל כך, שאלות לגבי משמעות מגבלת הסכום, שאלות לגבי היחס בין סעיף קטן זה לבין הסעיף העוסק בניגוד עניינים שבין מיופה הכוח לבין הממנה² ומשמעות המונח: **"מתנות הנהוגות בנסיבות העניין"**.

¹ סעיף 132(א) לחוק, מגדיר את סמכויותיו הכלליות של מיופה כוח בייפוי כוח מתמשך.
סעיף 132(ג) לחוק מסייג את סעיף 132(א) לחוק וקובע כך: **"על אף האמור בסעיף קטן (א) מיופה כוח לא יהיה מוסמך לבצע בשם הממנה פעולה מהפעולות המנויות להלן, אלא אם כן הוסמך לכך במפורש בייפוי הכוח"**.
² סעיף 132(ז) לחוק.

5. האפוטרופוס הכללי מבקש אפוא להבהיר להלן, את היחס שבין ההסמכה המפורשת למתן מתנות ומגבלת הסכום שבה, המחייבת אישור, לבין משמעות המונח "מתנות הנהוגות בנסיבות העניין" והסמכות של מיופה הכוח לתת מתנות מעין אלה ללא מגבלת סכום וללא צורך בקבלת אישור.
6. נייר עמדה זה הינו בהמשך להבהרות קודמות של האפוטרופוס הכללי ביחס להוראות הדין לעניין מתן מתנות בשם הממנה בידי מיופה הכוח.³

מתנה הנהוגה בנסיבות העניין

7. לעמדת האפוטרופוס הכללי, הצורך בהסמכה מפורשת של הממנה למתן מתנות הקבועה ברישא של סעיף 132(ג)(1)(ב) לחוק מתייחס למתן מתנות שאינן נהוגות בנסיבות העניין **בלבד**. פרשנות זו נתמכת גם מהוראות סעיף 132(ד)(7) לחוק, לפיהן נדרש אישור למתן מתנה שאינה נהוגה בנסיבות העניין (אלא אם כן, ניתנה לכך הסמכה מפורשת בייפוי הכוח המתמשך, ובמגבלת הסכום שנקבעה בייפוי הכוח המתמשך או במגבלה של 100,000 ₪, לפי הנמוך).
8. ברי כי **מתנות בסכומים קטנים**, כגון מתנות לחגים, לחתונות, לימי הולדת, לבר או בת-מצווה וכיו"ב, נחשבות מעצם טבען, באופן אוניקטיבי, כ"מתנות הנהוגות בנסיבות העניין". לפיכך, **מיופה הכוח רשאי להעניקן בהתאם להוראות החוק, גם ללא הסמכה מפורשת בייפוי כוח מתמשך וללא אישור בלבד שברי לו שזהו רצונו ונוהגו של הממנה**.
9. זאת ועוד, לעמדת האפוטרופוס הכללי, המונח: "מתנות הנהוגות בנסיבות העניין" צריך להתפרש גם ביחס לממנה המסוים, לאופן שבו הוא נהג לפעול ולאופן הסובייקטיבי שבו הממנה המסוים היה מפרש את המונח "מתנות נהוגות בנסיבות העניין", בהתאם לנסיבות חייו הפרטניות. לשון אחר, ככל שניתן להראות כי המתנות אשר מבוקש לתתן, הינן **מתנות אשר מנסיבות חייו של הממנה עולה, כי נהג או היה מעוניין לתתן, מיופה הכוח רשאי לתתן ללא מגבלת סכום וללא אישור**.
10. יחד עם זאת, לשם יציקת תוכן למונח זה, למתן וודאות לפעולתו של מיופה הכוח, וכדי להבטיח כי אכן ניתן יהיה להתחקות כראוי אחר אומד דעתו של הממנה בהקשר של מתנות שהן נהוגות בנסיבות חייו הפרטניות של הממנה (ובמובחן ממתנות בסכומים קטנים שייחשבו, ככלל, ומעצם טיבן ככאלה), תחשב לעניין זה "מתנה הנהוגה בנסיבות העניין" מתנה שיש ציון מפורש של הממנה בייפוי הכוח באשר אליה, כי היא מתנה הנהוגה בנסיבות העניין, או שברור מניסוח ייפוי הכוח, שמדובר במתנה מסוג זה מבחינת הממנה. לדוגמה: שהממנה ציין כי "מדובר במתנה הנהוגה במשפחתנו" וכדומה.
11. בהמשך לאמור, אם הממנה מעוניין שמיופה הכוח יעניק מתנות הנהוגות בנסיבות חייו הפרטניות של הממנה, מומלץ לקבוע זאת במפורש בייפוי הכוח המתמשך, לציין את מטרת המתנה (חתונה, תמיכה שוטפת, סיום לימודים וכיו"ב), את המנעד של סכומי המתנות, ואת זהות מקבלי ומקבלות המתנה (ניתן בהקשר זה לציין "נכדים" וכיוצ"ב גם ללא פירוט שמ). כמו כן, כדאי לציין במפורש שמדובר במתנות הנהוגות בנסיבות העניין מבחינת הממנה.

³ נייר עמדה מטעם האפוטרופוס הכללי בנוגע למתן מתנות הנהוגות בנסיבות העניין בהיבט של סיוע כספי לבן משפחה. מצ"ב קישור לנייר העמדה - <https://www.gov.il/he/pages/2025-15-12--position-paper>.

הסכמי מתנה שנכרתו בטרם כניסה לתוקף של ייפוי הכוח המתמשך

12. בהקשר זה מתעוררת השאלה האם התחייבות למתן מתנה בידי הממנה, שלא הושלמה בטרם הופעל ייפוי הכוח המתמשך בעניינו, כפופה למגבלות החוק.

13. עמדת האפוטרופוס הכללי בהקשר זה היא, שהסכם מתנה שנכרת בטרם כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח המתמשך, אינו כפוף למגבלות החוק. כך, מיופה הכוח מחויב להתחייבות שנתן הממנה למתן המתנה, וזאת, ללא מגבלת סכום וללא צורך בפנייה לאישור לפי הוראות סעיף 132 לחוק, לשם קיום ההתחייבות שנתן הממנה. ואולם, מאחר שמיופה הכוח נכנס בנעלי הממנה, רשאי הוא לפעול בהתאם להוראות חוק המתנה, התשכ"ח - 1968 (להלן – חוק המתנה), באופן שבו הממנה היה רשאי לפעול ובכלל כך, לעניין ההוראות המיוחדות לגבי חזרה מהתחייבות לתת מתנה.

סיכום

14. התחייבות למתן מתנה שניתנה בידי הממנה טרם כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח המתמשך, ממשיכה לעמוד בתוקפה, בכפוף להוראות חוק המתנה, ואינה כפופה להוראות סעיף 132 לחוק (סעיפים קטנים (ג)(1)(ב) ו - (ד)(7) לחוק).

15. לעמדת האפוטרופוס הכללי, כדי שמתנה תוכר כמתנה הנהוגה בנסיבות העניין עליה להיות אחת מאלה:

(1) מתנה בסכומים קטנים אשר נהוג ומקובל לתתה בידי "ממנה סביר", למשל מתנה לחגים, לחתונה, לימי הולדת, לבר או בת מצוה וכו'.

(2) מתנה הנהוגה בנסיבות חייו הפרטניות של הממנה, ושיש לגביה ציון מפורש של הממנה בייפוי הכוח שמדובר במתנה הנהוגה בנסיבות העניין או שברור מניסוח ייפוי הכוח שמדובר במתנה מסוג זה.

16. מתנה הנהוגה בנסיבות העניין (כאמור בסעיף 15 לעיל) שתינתן בשם הממנה בידי מיופה הכוח, לאחר כניסתו לתוקף של ייפוי הכוח המתמשך, אינה דורשת הסמכה מפורשת בייפוי הכוח התמשך או אישור ואינה כפופה למגבלת הסכום הקבועה בסעיף 132 לחוק.

17. בהמשך לאמור בסעיף 15(2) לעיל, במידה שהממנה מעוניין שמיופה הכוח יעניק מתנות הנהוגות בנסיבות חייו הפרטניות של הממנה, מומלץ לקבוע זאת במפורש בייפוי הכוח המתמשך, לציין את מטרת המתנה (חתונה, תמיכה שוטפת, סיום לימודים וכו'), את המנעד של סכומי המתנות, ואת זהות מקבלי ומקבלות המתנה (ניתן בהקשר זה לציין "נכדים" וכיוצ"ב גם ללא פירוט שמ). כמו כן, כדאי לציין במפורש שמדובר במתנות הנהוגות בנסיבות העניין מבחינת הממנה.

18. יודגש, כי בכל מקרה נתינת המתנה תתאפשר רק אם מצא מיופה הכוח כי יש באפשרותו של הממנה לתת מבחינה כספית, וכי חובתו של מיופה הכוח היא לדאוג בראש ובראשונה לסיפוק צרכיו השוטפים והמיוחדים של הממנה, בהתאם לסעיפים 132-133 לחוק.

19. יוער כי גם אם מתן המתנה הנהוגה בנסיבות העניין הסובייקטיביות של הממנה לא צוין במפורש בייפוי הכוח המתמשך כאמור לעיל, ניתן להגיש לאפוטרופוס הכללי בקשה לאישור המתנה. במקרה כזה, כדאי לציין בבקשה כי המתנה הייתה נהוגה לפי נסיבות חייו של הממנה, למשל כי מתנות דומות ניתנו לנכדים אחרים בקרות אירוע חתונה וכיוצ"ב כדי להקל על הליכי אישורה.

בכבוד רב,

גלי גרוס, עו"ד
המשנה לאפוטרופוס הכללי

בן ציון פיגלסון, עו"ד
האפוטרופוס הכללי
והממונה על ענייני ירושה